

Lahti

Talousarvion kehys

**Talousarvio 2027
Taloussuunnitelma 2027–2029**

Kaupunginhallitus 24.8.2026

Sisällys

1. Talousarvion valmistelu	3
1.1. Aikataulu, syksy 2026.....	3
1.2. Yleinen taloudellinen tilanne	3
1.3. Laadinnassa huomioidut linjaukset.....	4
2. Talousarvion kehys.....	5
2.1. Käyttötalous	5
2.2. Investoinnit.....	6
2.3. Kehyksen mukainen tuloslaskelma	6
2.4. Kehyksen mukainen rahoituslaskelma	7

1. Talousarvion valmistelu

Kunnan taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain 13. luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston antamat ohjeet, suositus kunnan ja kuntayhtymän talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä Lahden kaupungin hallintosääntö (KV 16.3.2026 § 21). Hallintosäännössä (V luku: Kaupungin talouden hoito) on määritelty taloudenhoidon vastuut ja taloudenhoitoa koskevat periaatteet sekä annettu määräyksiä talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, toiminnan ja talouden seurannasta sekä sisäisestä tarkastuksesta, sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Hallintosäännön § 36 mukaan kaupunginhallitus antaa lauta- ja johtokunnille sekä palvelualueille ja alaisilleen taseyksiköille tarvittavat talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet, joita yksiköiden on noudatettava talousarvion valmistelussa ja toimeenpanossa. Lahden kaupungin hallintosääntö löytyy kaupungin säädöskokoelmasta (Dynasty-asianhallintajärjestelmä). Laadintaohjeet linjaavat kehyksen ja talousarvion valmistelun periaatteet.

Hallintosäännön Yhteiset talousasiat -osiossa on määritetty talousarvion ja käyttösuunnitelman toteuttamisen ja seurannan vastuut: kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, vastuualuejohtaja, palveluyksikön ja toimintayksikön esihenkilö, kaupunginhallituksen alaisen taseyksikön johtaja ja tarkastusjohtaja. He vastaavat omalta osaltaan talousarvion sekä käyttösuunnitelman mukaisten osamäärärahojen kohdistamisesta kustannuspaikkatasoille määrärahan seurantaan varten.

Kaupunginhallitus päätti vuoden 2027 talousarvion sekä vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman laadintaohjeista 26.5.2026 § 151. Periaatteiden mukaisesti valmisteltu talousarvion kehys päätetään kaupunginhallituksen kokouksessa 24.8.2026.

1.1. Aikataulu, syksy 2026

24.8.2026	Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion kehyksen vuodelle 2027. - Kehyspääöksessä päätetään talousarvion euromääräinen taso. - Kehys on valmisteltu yksikön esityksen tasolle.
1.–2.9.2026	Lautakuntien talousarvioseminaarit.
	Lautakunnat antavat talousarvioesityksensä.
8.9.2026	Sivistyslautakunta, elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, kaupunkiympäristölautakunta
10.9.2026	Tarkastuslautakunta
16.9.2026	Lahden seudun joukkoliikennelautakunta
10.9.2026	Lautakuntien talousarvioehdotukset viimeistään taloussuunnitteluun.
11.–18.9.2026	Kaupunginjohtajan talousarvioneuvottelut.
7.10.2026	Kaupunginjohtaja julkaisee talousarvioesityksensä.
8.–9.10.2026	Kaupunginvaltuuston seminaari.
2.–3.11.2026	Kaupunginhallitus antaa esityksen vuoden 2027 veroprosenteista. Kaupunginhallitus antaa talousarvioesityksen kaupunginvaltuustolle.
16.11.2026	Kaupunginvaltuusto tekee päätöksen vuoden 2027 veroprosenteista. Kaupunginvaltuusto tekee päätöksen talousarviosta 2027 ja taloussuunnitelmasta 2027–2029.
30.11.2026	Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion toimeenpano-ohjeet.
14.–16.12.2026	Kaupunginhallitus ja lautakunnat ovat hyväksyneet alaistensa yksiköiden käyttösuunnitelmat vuodelle 2027. Käyttösuunnitelmissa kohdistetaan osamäärärahat kustannuspaikkatasoille.

1.2. Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön (VM) 16.6.2026 julkaiseman kesän taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous on toipumassa pitkän heikon jakson jälkeen, mutta toipumista varjostavat edelleen Lähi-idän kriisi, korkeampi öljyn hinta sekä talousnäkyymiin liittyvä epävarmuus. Talouskasvu on alkuvuonna ollut odotettua vahvempaa, mutta osa kasvusta liittyy tilapäisiin tekijöihin. VM:n kesäkuun katsauksen mukaan bruttokansantuotteen (BKT) arvioidaan kasvavan 0,8 prosenttia vuonna 2026, 1,6 prosenttia vuonna 2027 ja 1,7 prosenttia vuonna 2028. Ennusteessa oletetaan, öljyn futuurihintoihin perustuen, että Lähi-idän kriisi rauhoittuu loppuvuotta kohden. Öljyn hinta jää kuitenkin koholle ja keskuspankit nostavat korkoja tänä vuonna. Talouden kehitykseen liittyy huomattavaa epävarmuutta. Pitkittyvä kriisi voisi nostaa öljyn hintaa ja korkoja nykyistä enemmän sekä hidastaa maailmantalouden ja Suomen talouden kasvua selvästi ennustettua enemmän.

Vuonna 2026 julkisen talouden kasvu on jäämässä vaisuksi. Kulutusverojen kertymä kasvaa, osittain hintojen kasvun seurauksena, mutta julkinen talous pysyy edelleen alijäämäisenä. Menoja kasvattavat erityisesti puolustus- ja korkomenot, samalla kun veronkevennykset heikentävät sopeutustoimien vaikutusta. Julkinen velka nousee tasaisesti ja sen ylitys suhteessa BKT:hen tulee olemaan noin

90 prosenttia. Vuonna 2027 puolustusmenot tulevat pysymään korkealla tasolla ja yhteisöveron kevennys hidastaa verotulojen kasvua. Alijäämä asettuu 4,6 prosenttiin. Vuosina 2028–2030 julkisen talouden tilanne pysyy ennallaan. Talouskasvu kohenee, mutta verotulojen kasvu pystyy kattamaan lähinnä menojen kasvun. Korkomenot kasvavat koko ennustekauden, ja puolustusmenojen kasvu kiihtyy erityisesti vuonna 2029. Velkasuhteen kasvu hidastuu lähivuosina keskimäärin 2,1 prosenttiyksikköön vuodessa, mutta velkaantumisen jatkuu valtion- ja paikallishallinnon alijäämien vuoksi. Velka tulee olemaan lähes 99 prosenttia BKT:sta vuonna 2030.

Kuntahallinnon ennustetaan pysyvän vuonna 2026 keskimäärin noin 0,3 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen. Vuonna 2027 alijäämä syvenee 0,4 prosenttiin, mutta supistuu 0,3 prosenttiin vuonna 2028 määräaikaisten valtionosuusleikkausten päättyessä. Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat ennustevuosina pääasiassa hintojen nousun sekä kunta-alalle tehtyjen palkkaratkaisujen seurauksena, vaikka menojen kasvua osittain tasaakin syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienenemisen vaikutukset palvelutarpeeseen. Palvelutarpeen lasku ei kuitenkaan realisoidu menojen alenemisena samassa suhteessa, sillä palveluverkkoon, henkilöstörakentamiseen ja lainsäädännöllisiin velvoitteisiin liittyvät jäykkyydet hidastavat menojen sopeuttamista. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat kasvaneet viime vuosina. Investoinnit pysyvät ennustejaksolla kokonaisuutena korkealla tasolla, vaikka investointinäykymät ovat osassa kuntia laskevia. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin, kuten rakennuksiin ja teihin, mutta tasoa pitävät yllä myös vihreän siirtymän investoinnit. Kuntien verotulot kasvavat parantuneen suhdannetilanteen vauhdittamana. Vuonna 2026 verotulojen kasvu kiihtyy 5,5 prosenttiin kunnallisveron ja yhteisöveron vahvan kehityksen myötä. Kokonaisverotulojen kasvu tasoittuu keskipitkällä aikavälillä noin 3,6 prosenttiin. Valtiolta saatujen tulonsiirtojen kehitys vaihtelee ennustejaksolla. Tulonsiirtoja kasvattavat kustannustenjaon tarkistus ja indeksikorotukset, mutta niitä pienentävät samanaikaisesti hallituksen peruspalveluiden valtionosuuteen kohdennetut vähennykset. Ennusteeseen liittyy riskejä molempiin suuntiin. Kuntien omat sopeutustoimet voivat vahvistaa rahoitusasemaa ennakoitua enemmän, jos palveluverkon ja henkilöstömenojen sopeuttamisessa onnistutaan odotettua paremmin. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen tai geopoliittisen tilanteen kiristyminen voi kasvattaa menoja ennustettua nopeammin. (Lähde: Taloudellinen katsaus, kesä 2026 / VM)

1.3. Laadinnassa huomioidut linjaukset

Talousarvion laadinnan lähtökohtana toimii kaupunginvaltuuston valtuustoryhmien 15.5.2025 solmima valtuustosopimus valtuustokaudelle 2025–2029 (tiedoksi KV 9.6.2025 § 69). Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman kehityksen valmistelussa on noudatettu kaupunginhallituksen 26.5.2026 § 151 päättämiä talousarvion laadintaohjeita.

Talousarviovalmistelussa kehityksen pohjatasona on käytetty vuoden 2026 käyttösuunnitelmaa. Valmistelussa on huomioitu vuoden 2026 tilinpäätösennuste, taloussuunnitelmakaudelle 2027–2029 hyväksytyt toiminnan muutokset, inflaation vaikutus, henkilöstömenojen varaukset sekä muut tiedossa olevat talouteen vaikuttavat ratkaisut. Arviot verotuloista, valtionosuuksista, henkilösivukuluista, poistotasosta sekä kunnan rahoitusosuus työttömyystuista (ns. sakkomaksu) päivitetään tarvittaessa valmistelun aikana viimeisimmillä käytettävissä olevilla tiedoilla ennen talousarviosta päättämistä.

Kaupunginvaltuusto päätti 15.12.2025 § 134, että erillisestä talouden tasapaino-ohjelmasta (KV 20.5.2024 § 63) luovutaan. Talouden tasapainottamisen tarve ei ole kuitenkaan poistunut. Kehysvalmistelussa on huomioitu valtuustosopimuksessa esitettyjen periaatteiden toteuttaminen. Toiminnasta aiheutuvat menot (toimintamenot) eivät saa kasvaa enempää kuin palveluista perittävät maksut (toimintatulot), verotulot ja valtionosuudet kasvavat yhteensä ja että kaupungin toimintakate ei saa heiketä enempää kuin verorahoituskokonaisuus kasvaa. Taloussuunnittelussa on huomioitu, että viimeistään keskipitkällä aikavälillä kaupungin vuosikate kattaa suunnitelmien mukaiset poistot.

2. Talousarvion kehys

2.1. Käyttötalous

Käyttötalouden kehys sitoo palvelualueita ja konsernihallintoa toimintakatteen osalta.

Koko kaupunki	TP 2025	KS+LTA 2026	TA 2027	muutos	TS 2028	muutos	TS 2029	muutos
Toimintatulot	187 042 798	176 122 200	178 548 300	1,4 %	180 279 400	1,0 %	181 293 100	0,6 %
Valm. omaan käyttöön	1 363 840	1 114 000	1 334 000	19,7 %	1 334 000	0,0 %	1 334 000	0,0 %
Toimintamenot	-525 711 070	-548 381 900	-550 536 600	-0,4 %	-556 306 800	-1,0 %	-562 022 300	-1,0 %
Toimintakate	-337 304 432	-371 145 700	-370 654 300	0,1 %	-374 693 400	-1,1 %	-379 395 200	-1,3 %
Konsernihallinto*	TP 2025	KS+LTA 2026	TA 2027	muutos	TS 2028	muutos	TS 2029	muutos
Toimintatulot	94 366 703	88 152 300	88 252 600	0,1 %	88 693 800	0,5 %	89 137 300	0,5 %
Valm. omaan käyttöön	529 483	600 000	600 000	0,0 %	600 000	0,0 %	600 000	0,0 %
Toimintamenot***	-89 274 798	-92 208 300	-114 485 100	-24,2 %	-115 669 900	-1,0 %	-116 867 000	-1,0 %
Toimintakate	5 621 388	-3 456 000	-25 632 500	-641,7 %	-26 376 100	-2,9 %	-27 129 700	-2,9 %
Elinvoiman palvelualue**	TP 2025	KS+LTA 2026	TA 2027	muutos	TS 2028	muutos	TS 2029	muutos
Toimintatulot	29 280 183	27 354 000	27 195 400	-0,6 %	27 469 900	1,0 %	27 688 500	0,8 %
Toimintamenot***	-142 221 098	-145 696 700	-122 071 400	16,2 %	-123 517 000	-1,2 %	-124 768 800	-1,0 %
Toimintakate	-112 940 914	-118 342 700	-94 876 000	19,8 %	-96 047 100	-1,2 %	-97 080 300	-1,1 %
Sivistyksen palvelualue	TP 2025	KS+LTA 2026	TA 2027	muutos	TS 2028	muutos	TS 2029	muutos
Toimintatulot	15 222 508	14 858 600	14 858 900	0,0 %	15 633 100	5,2 %	15 742 200	0,7 %
Toimintamenot	-235 402 183	-244 942 300	-250 636 700	-2,3 %	-253 143 000	-1,0 %	-255 769 900	-1,0 %
Toimintakate	-220 179 674	-230 083 700	-235 777 800	-2,5 %	-237 509 900	-0,7 %	-240 027 700	-1,1 %
Kaupunkiympäristön pa	TP 2025	KS+LTA 2026	TA 2027	muutos	TS 2028	muutos	TS 2029	muutos
Toimintatulot	48 173 404	45 757 300	48 241 400	5,4 %	48 482 600	0,5 %	48 725 100	0,5 %
Valm. omaan käyttöön	834 356	514 000	734 000	42,8 %	734 000	0,0 %	734 000	0,0 %
Toimintamenot	-58 812 604	-65 534 600	-63 343 400	3,3 %	-63 976 900	-1,0 %	-64 616 600	-1,0 %
Toimintakate	-9 804 844	-19 263 300	-14 368 000	25,4 %	-14 760 300	-2,7 %	-15 157 500	-2,7 %

* Konsernihallinto sisältää Lahden Tilakeskuksen

** Elinvoiman palvelualue sisältää Lahden kaupunginteatterin ja Lahden kaupunginorkesterin

*** Kunnan rahoitusosuus työttömyysuista on siirretty 1.1.2027 lähtien elinvoiman palvelualueelta konsernihallintoon

2.2. Investoinnit

Talousarvion kehyksessä investoinnit on suunniteltu viideksi vuodeksi. Taloussuunnitelmakauden 2027–2031 kehysten mukaisen investointikokonaisuuden investointimenot ovat yhteensä 384,1 milj. euroa. Investoinneissa kaupunginvaltuustoon nähten sitovia tasoja ovat investointiryhmien menot. Talousarviokehysten yhteydessä ei ole otettu sitovaa kantaa yksittäisiin investointihankkeisiin, jotka tarkentuvat syksyllä talousarvion valmistelun yhteydessä. Investointiosaan on budjetoitu aktivoitujen pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutuksesta saatavat tulot tasearvosta. Arvioitu luovutusvoitto tai -tappio on budjetoitu käyttötalousosaan.

Investoinnit		TP 2025	KS+LTA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	TS 2031
Kiinteä omaisuus	Tulot	1 403 188	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
	Menot	-2 925 447	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000
Talonrakennus	Tulot	1 662 050	1 000 000	1 550 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
	Menot	-21 388 381	-24 918 000	-25 495 000	-52 831 000	-62 455 000	-29 834 000	-25 044 000
Julkinen käyttöom.	Tulot	487 640	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
	Menot	-20 828 635	-30 573 000	-30 914 000	-22 985 000	-30 914 000	-30 914 000	-30 946 000
Irtain omaisuus	Tulot	6 011	0	0	0	0	0	0
	Menot	-1 838 547	-4 700 000	-4 399 000	-3 900 000	-4 126 000	-5 405 000	-3 890 000
Arvopap. ja osuudet	Tulot	9 721 818	0	0	0	0	0	0
	Menot	-9 577 642	-8 000 000	-5 500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Investoinnit yhteensä								
Tulot (ei sis. myyntivoittoja)		13 280 708	4 500 000	5 050 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000
Menot		-56 558 654	-70 691 000	-68 808 000	-82 716 000	-100 495 000	-69 153 000	-62 880 000
Netto		-43 277 945	-66 191 000	-63 758 000	-78 216 000	-95 995 000	-64 653 000	-58 380 000

2.3. Kehysten mukainen tuloslaskelma

Tuloslaskelmassa esitetään kaupungin kokonaistalouden keskeiset erät. Siinä osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Tuloslaskelmassa kaupunginvaltuustoon nähten sitovia tasoja ovat korkotulojen ja -menojen nettoarvio sekä muiden rahoitustulojen ja -menojen nettoarvio, jotka esitetään talousarviokirjan tuloslaskelmaosassa.

Lisätietoja
taloussuunnittelu@lahti.fi

Koko kaupunki	TP 2025	KS+LTA 2026	TA 2027	muutos	TS 2028	muutos	TS 2029	muutos
Toimintatulot	187 042 798	176 122 200	178 548 300	1,4 %	180 279 400	1,0 %	181 293 100	0,6 %
Valm. omaan käyttöön	1 363 840	1 114 000	1 334 000	19,7 %	1 334 000	0,0 %	1 334 000	0,0 %
Toimintamenot	-525 711 070	-548 381 900	-550 536 600	-0,4 %	-556 306 800	-1,0 %	-562 022 300	-1,0 %
Toimintakate	-337 304 432	-371 145 700	-370 654 300	0,1 %	-374 693 400	-1,1 %	-379 395 200	-1,3 %
Verotulot	286 330 351	317 449 700	323 527 600	1,9 %	332 402 900	2,7 %	342 368 900	3,0 %
Valtionosuudet	88 807 578	87 805 900	90 493 000	3,1 %	86 675 300	-4,2 %	82 255 300	-5,1 %
Rahoitustulot ja -menot	4 987 038	6 361 500	6 857 800	7,8 %	8 532 800	24,4 %	8 678 800	1,7 %
Korkotulot ja -menot	-3 273 528	-5 999 100	-5 935 300	1,1 %	-6 453 500	-8,7 %	-6 299 700	2,4 %
Muut rah.tulot ja -menot	8 260 566	12 360 600	12 793 100	3,5 %	14 986 300	17,1 %	14 978 500	-0,1 %
Vuosikate	42 820 535	40 471 400	50 224 100	24,1 %	52 917 600	5,4 %	53 907 800	1,9 %
Poistot ja arvonalent.	-54 387 391	-52 096 800	-51 260 300	1,6 %	-53 286 800	-4,0 %	-53 821 700	-1,0 %
Tilikauden tulos	-11 566 856	-11 625 400	-1 036 200	91,1 %	-369 200	64,4 %	86 100	123,3 %
Poistoeron muutos	736 146	736 800	1 036 200	40,6 %	1 036 200	0,0 %	1 036 200	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-10 830 710	-10 888 600	0	100,0 %	667 000	-	1 122 300	68,3 %

2.4. Kehyksen mukainen rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö. Kehyksen mukaisessa rahoituslaskelmassa kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta ilmaisee 14,0 milj. euron lainanottopaineen vuonna 2027. Suunnitelmakaudella 2027–2029 lainanottopaine on yhteensä 82,4 milj. euroa.

Lisätietoja

rahoituspäälikkö, etunimi.sukunimi@lahti.fi

Rahoituslaskelma	TP 2025	KS+LTA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toiminnan rahavirta	29 624 402	35 571 400	45 322 500	48 001 500	48 971 300
Vuosikate	42 820 535	40 471 400	50 224 100	52 917 600	53 907 800
Tulorahoituksen korjauserät	-13 196 133	-4 900 000	-4 901 600	-4 916 100	-4 936 500
Investointien rahavirta	-34 592 649	-61 791 000	-59 356 400	-73 799 900	-91 558 500
Investointimenot	-56 558 654	-70 691 000	-68 808 000	-82 716 000	-100 495 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	498 652	500 000	1 050 000	500 000	500 000
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	21 467 353	8 400 000	8 401 600	8 416 100	8 436 500
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 968 246	-26 219 600	-14 033 900	-25 798 400	-42 587 200
Antolainauksen muutokset	59 883 341	38 344 600	7 494 300	7 270 400	4 282 300
Antolainasaamisten lisäykset	0	-1 000 000	-10 000 000	-10 000 000	-10 000 000
Antolainasaamisten vähennykset	59 883 341	39 344 600	17 494 300	17 270 400	14 282 300
Lainakannan muutokset	3 662 256	-20 000 000	-20 000 000	-20 000 000	-30 000 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	0	0	0	0	40 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-30 020 000	-20 000 000	-20 000 000	-20 000 000	-70 000 000
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	33 682 256	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	39 995 704	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	103 541 301	18 344 600	-12 505 700	-12 729 600	-25 717 700
Vaikutus maksuvalmiuteen	98 573 055	-7 875 000	-26 539 600	-38 528 000	-68 304 900